

Naturvetarnas yttrande avseende remiss *Skatteincitament för forskning och utveckling* (SOU 2012:16) Delbetänkande av Företagskommittén

Generella kommentarer

Naturvetarna är i huvudsak positiva till remissen *Skatteincitament för forskning och utveckling*. Hur väl vi lyckas med att möjliggöra och stötta forsknings- och utvecklingsinriktad verksamhet (FoU) påverkar vår samhällliga såväl som ekonomiska utveckling. I förlängningen har det också betydelse för Sveriges internationella konkurrenskraft. Naturvetarna välkomnar därför ambitionen att göra det enklare och mer lönsamt för företag att satsa på FoU.

SOU 2012:16 är en gedigen utredning. Resonemangen ter sig rimliga och vi delar många av slutsatserna. Det gäller inte minst påpekandena om att FoU-klimatet avgörs av ett flertal aspekter – från hur den ekonomiska utvecklingen ser ut generellt till hur patentskyddssystemet är utformat – och att skattesystemet blott är *en* av dessa. Naturvetarna vill i detta sammanhang särskilt uppmärksamma betydelsen av högre utbildning och universitetsforskning. En högkvalitativ forskning såväl som fungerande samverkan och rörlighet mellan universiteten och samhället i övrigt är förutsättningar för ett gott FoU-klimat; i synnerhet för att säkerställa tillgång till högutbildad arbetskraft. Åtgärder för att stimulera svenska företags investeringar i FoU måste således gå hand i hand med stora satsningar på den svenska högre utbildningen.

Synpunkter på utredningens förslag

Utredningen föreslår att det ska bli möjligt för arbetsgivare att få sänkt arbetsgivaravgiften för personer som arbetar med FoU (FoU-personer). Målet är att fler företag ska satsa mer pengar på projekt och anställningar inom FoU. Anledningen till att man valt arbetsgivaravgiften är att det är en avgift som betalas av alla företag med anställd personal. Den omfattar således alla företag och inte bara de som går med vinst. Vi anser att detta är en rimlig avvägning. Huvudsyftet med förslaget är ju att öka den totala mängden FoU och alla företag som sysslar med FoU bör därför kunna få ta del av stödet, oberoende av huruvida eller hur inkomstbringande det är. Dessutom gör de långa ledtider som forskningsföretag generellt har innan de går med vinst att det närmast är en förutsättning att alla – även de som inte går med vinst – omfattas av stödmöjligheten för att den ska få någon effekt.

Naturvetarna har inga principiella invändningar mot förslaget. Sänkt arbetsgivaravgift *kan* mycket väl få de positiva effekter som utredningen förutspår. Vi ställer oss dock tveksamma till huruvida detta är det enda eller ens mest effektiva sättet att främja FoU. Flera studier, bland annat från Institutet för

arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) visar nämligen att sänkt arbetsgivaravgift hittills bara gett begränsade effekter på den svenska arbetsmarknaden. Det tycks dessutom som att dessa kommit till en hög kostnad för samhället.¹ Naturvetarna förespråkar därför en lösning där en arbetsgivaravgiftsreduktion kompletteras med den typ av intäktsbaserade skatteincitament som används i många andra europeiska länder. Som antyds i utredningen kan dessa bidra mer än lösningar på utgiftssidan och det torde dessutom vara lättare för små FoU-företag att attrahera riskkapital när lösningarna är enkla och det är tydligt *hur* FoU gynnas.

Vi vill också lyfta frågan om i vilken mån förslaget verkligen kan förväntas leda till mer FoU. Kommer subventionerna att fungera som *komplement* eller som *substitut* till privat finansiering eller, formulerat annorlunda, hur sannolikt är det att projekten hade kommit till stånd hade subventionerna inte funnits? Om det svaret är det sistnämnda bör man undersöka var de privata medlen går istället. Som utredningen konstaterar finns det ju inga garantier för att de pengar som företagen tjänar genom skattelättnaderna de facto används för att finansiera nyanställningar eller nya projekt inom FoU. Exempelvis finns det en risk att pengarna används för att finansiera lönehöjningar för redan anställda personer. Vi har emellertid svårt att se att just detta är ett starkt skäl emot att införa skattelättnader. Precis som utredningens titel antyder handlar det ju om att skapa *incitament* för ett visst beteende. Incitament kan svårligen ge några garantier. Det finns inte heller någon omedelbar konflikt mellan lönehöjningar å ena sidan och ökade satsningar på FoU å den andra. Tvärtom kan det mycket väl vara så att lönehöjningar möjliggör nyinvesteringar i FoU på längre sikt.

Naturvetarna beklagar att inte företagen själva tillfrågats om vad de anser är de största hindren för FoU. Vilka förändringar anser de krävs för att de ska kunna öka sina investeringar i FoU? Givet att förslagen syftar till att styra beteenden hade deras problemanalyser varit ett mycket värdefullt underlag för att skapa ett så effektivt system som möjligt.

Avslutande kommentarer

Slutligen vill vi erinra om det som beskrivs som bakgrunden till förslagen i SOU 2012:16. Enligt utredningen är problemet med regelverket för avdrag för FoU-avgifter som det ser ut idag att det saknar en klar och tydlig definition av för *vilka* avgifter avdrag beviljas. Framförallt råder det oklarheter i fråga om hur man bedömer att en viss avgift har betydelse/ kan antas få betydelse för näringsverksamheten, det vill säga *vilket samband mellan utgift och verksamhet som krävs*. Sänkt arbetsgivaravgift kan mycket väl leda till att fler företag satsar mer på FoU men tillhandahåller inte en mer användbar definition än den nuvarande.

Med vänlig hälsning,
Naturvetarna

Helena Nicklasson
Förbundsdirektör

Sofie Andersson
Utredare forsknings- och utbildningspolitik

¹ Lars Calmfors, professor i nationalekonomi, har t.ex. beskrivit den halverade arbetsgivaravgiften för personer under 26 år som "...en dyr reform med osäkra effekter", Dagens Nyheter 27 mars 2012.